

LOKALNA ANESTEZIJA

Lokalni anestetici su lekovi koji prouzrokuju prolaznu (reverzibilnu) neosetljivost određenog dela tela pri potpuno očuvanoj svesti.

Postoje mnoge supstance koje takođe mogu izazvati lokalnu neosetljivost, ali na takav način da dovode do ireverzibilnog oštećenja nervnog tkiva, što ih suštinski razlikuje od lokalnih anestetika.

Proces kojim lokalni anestetik ostvaruje svoje dejstvo je u potpunosti **reverzibilan** i nema nikakvih rezidualnih efekata na nervno vlakno.

PODELA LOKALNIH ANESTETIKA:

1. Prirodni alkaloidi: (kokain, tropokain)

2. Sintetski lokalni anestetici:

a) estarskoq tipa

(derivati PABA: prokain, tetrakain, benzokain)

b) amidnoq tipa

(lidokain, mepivakain, bupivakain...)

c) ostali lokalni anestetici

(cinhokain)

3. Fizička lokalna anestetička sredstva:

deluju hlađenjem (etil-hlorid, ugljen-dioksid).

Prema funkciji koju vrše, nervna vlakna se dele na *aferentna* i *eferentna* nervna vlakna.

Aferentna ili *ushodna* nervna vlakna provode impulse od receptora ka višim delovima nervnog sistema.

- Senzorna (senzitivna) nervna vlakna su po tipu aferentna, a provode impulse (bol, dodir, miris, ukus) na relaciji **receptor → svesni delovi CNS-a.**
- *Aferentna* vlakna vegetativnog nervnog sistema provode impulse koji ne dopiru do svesti (visina krvnog pritiska, koncentracija O₂ i CO₂ u krvi).

Eferentna, nishodna ili *motorna* nervna vlakna provode impulse od centra ka efektornim organima. Ako pripadaju somatskom nervnom sistemu služe za kontrolu voljnih pokreta tj. aktivnost poprečnoprugaste muskulature, a kada su deo vegetativnog nervnog sistema, kontrolišu miokard, glatke mišiće i žlezdane ćelije – nevoljna aktivnost.

Sa aspekta razumevanja delovanja lokalnih anestetika važna su pre svega *senzorna* i *motorna* nervna vlakna. Ona se prema histološkoj građi i načinu provođenja biostruja dele na A, B i C tip vlakana.

Tipovi nervnih vlakana

➤ **Nervna vlakana A tipa:** mijelinska vlakna, promer < 20 μ m, brzina $\approx$ 120 m/s. To su somatska motorna i neka senzorna n. vlakna.

Efekat blokade:

- ✓ relaksacije skeletne muskulature,
- ✓ gubitak propriocepcije,
- ✓ gubitka osećaja za toplotu, dodir i oštar bol.

➤ **Nervna vlakana B tipa:** mijelinska vlakna, promer < 3 μ m, brzina $\approx$ 15 m/s.

To su preganglijska autonomna n. vlakna

Efekat blokade:

- ✓ gašenje vegetativnih funkcija.

➤ **Nervna vlakana C tipa:** amijelinska vlakna, promer od 0,2 - 1,5 μ m, brzina oko 1 m/s. To su postganglijska autonomna i neka somatska senzorna n. vlakna.

➤ **Efekat blokade:**

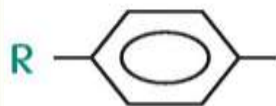
- ✓ autonomna paraliza,
- ✓ gubitak osećaja za tup bol,
- ✓ smanjena osetljivost za toplotni nadražaj.

Lokalni anestetici blokiraju prvo tanka mijelinska n. vlakna, a potom deblja mijelinska nervna vlakna, zbog čega efekti lokalne anestezije nastaju sledećim redosledom:

- gubitak osećaja za bol (analgezija);
- gubitak osećaja za toplotu, hladnoću i dodir (taktilni nadražaj);
- gubitak propriocepcije (odsustvo funkcije dubokih receptora u mišićima, kostima, zglobovima);
- gubitak tonusa skeletne muskulature.

Unfortunately your HMO doesn't cover anesthesia so we're going to have to use our low-budget procedure to put you out.

Lipophilic

ester

amide

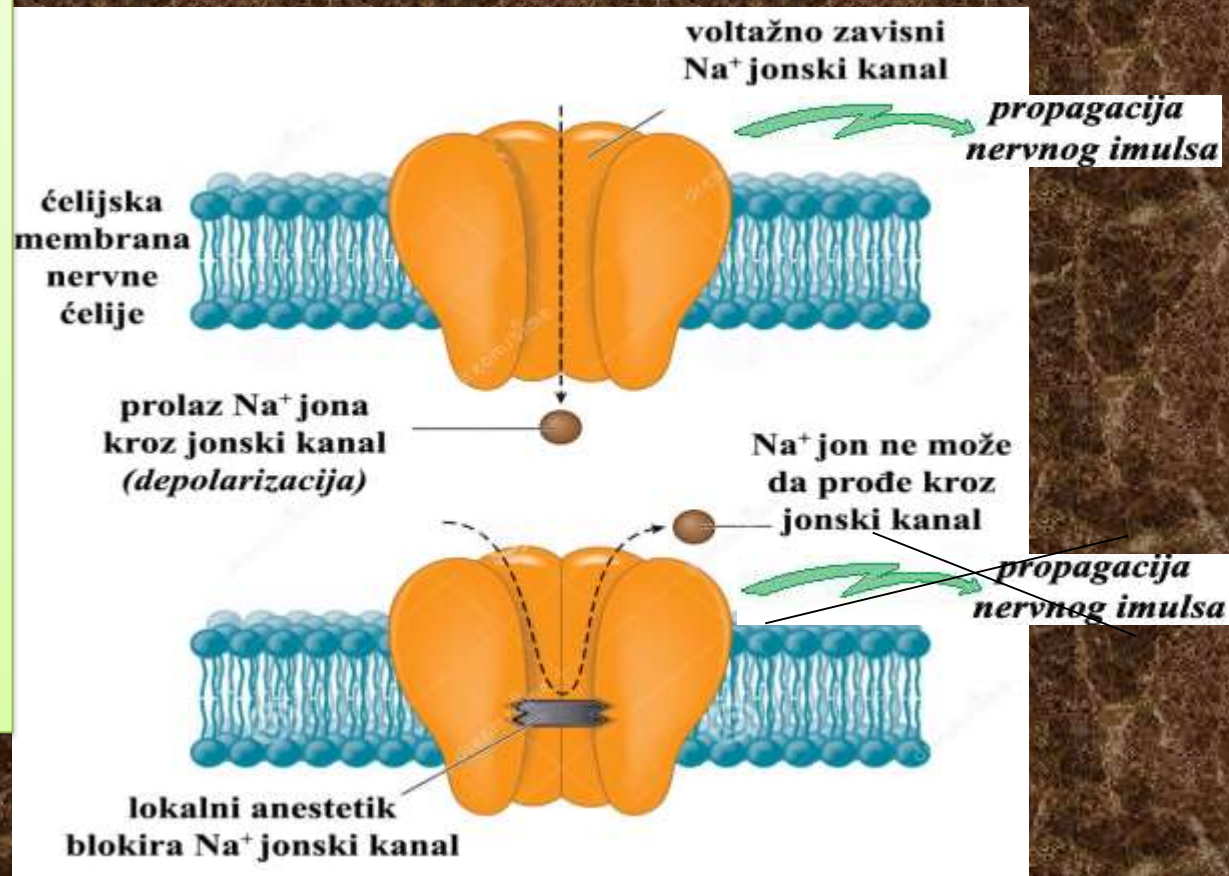
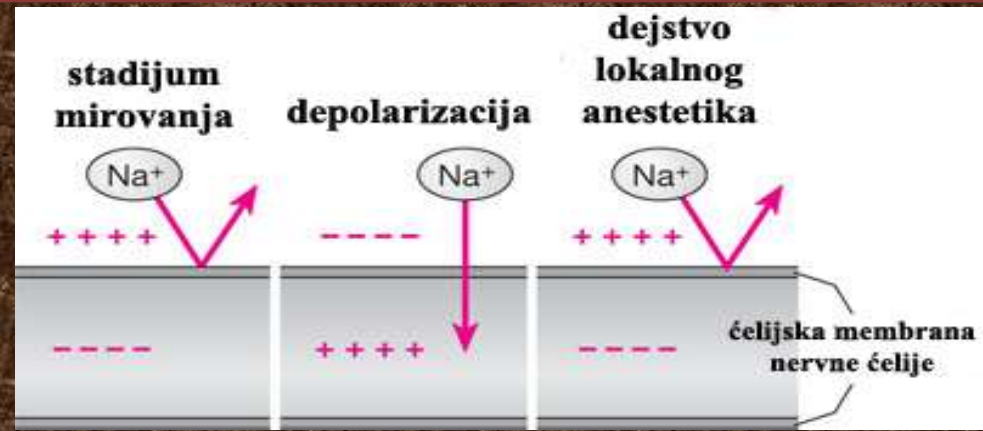
Hydrophilic

Mehanizam dejstva lokalnih anestetika

Lokalni anestetici blokiraju **voltažno zavisne Na⁺ jonske kanale** u ćelijskoj membrani nervne ćelije. Tako je onemogućen proces depolarizacije, a samim tim i generisanje akcionog potencijala.

Ako je blokada natrijumovih jonskih kanala nastala na dovoljnoj dužini aksona, prestaje propagacija nervnih impulsa duž nervnog vlakna.

Neželjeni efekti lokalnih anestetika

○ Na CNS:

1. ekscitacija usled depresije kortikalnih inhibitornih puteva (nemir, tremor, konvulzije).

2. depresija posle početne ekscitacije (u postkonvulzionoj fazi), nastaje opšta depresija CNS-a koja vitalno ugrožava organizam, posebno zbog depresije medularnih centara (apneja, kardiovaskularni kolaps).

○ Na kardio-vaskularni sistem

• Na srce - depresija razdraženja i sprovodljivosti srca, smanjenje kontraktilnosti miokarda (aritmija, ventrikularna fibrilacija).

• Na periferne krvne sudove deluju vazokonstriktorno (kokain) ili vazodilatatorno (prokain), što zavisi od vrste lokalnog anestetika i primenjene doze.

Tip lokalne anestezije

Primena

Lek

Napomena,
neželjena dejstva

Površinska anestezija

Lokalni anestetik se nanosi na površinu kože ili sluzokože: oka, usta, ždrela, traheje, anusa, sisnog kanala, uretre

Lidokain,
tetrakain,
dibukain,
benzokain

Rizik od sistemske toksičnosti kod visokih konc. ili primene na velikim površinama

Infiltrativna anestezija

lokalni anestetik se ubrizgava s.c., zrakasto u predelu operacionog polja

Većina

Pogodna samo za manje površine.
Rizik od sistemske toksičnosti

Blok (sprovodna) anestezija

lokalni anestetik se ubrizgava u blizini nerva ili nervnog stabla

Većina

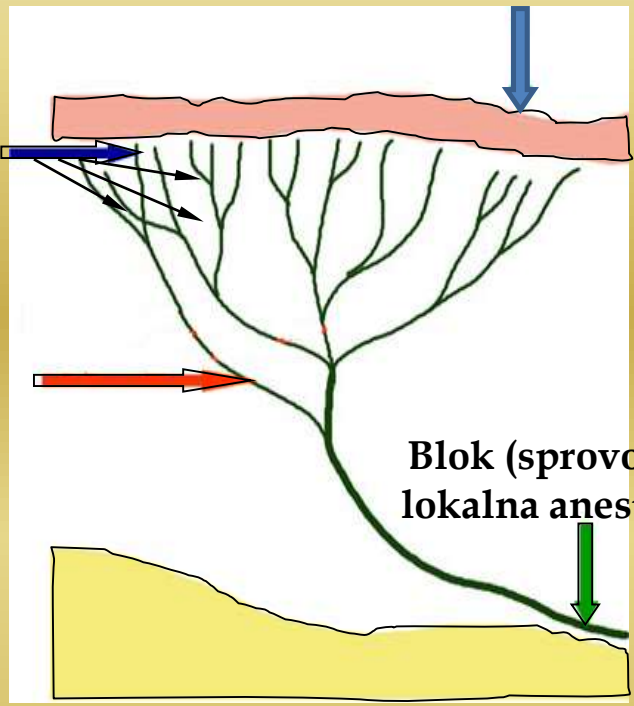
Manje l.a. u odnosu na infiltrativnu a.
Spor početak delovanja

Površinska (topikalna) lokalna anestezija

Sprej, gel, rastvor za nakapavanje

Infiltrativna lokalna anestezija

Blok (spvodna) lokalna anestezija

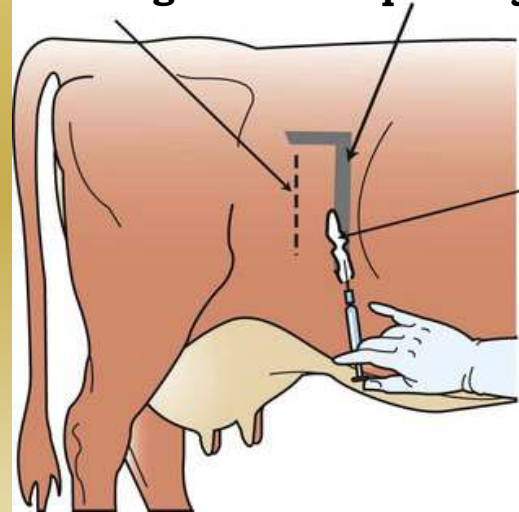
potkožno tkivo

Blok (spvodna) lokalna anestezija

linija hiruškog reza

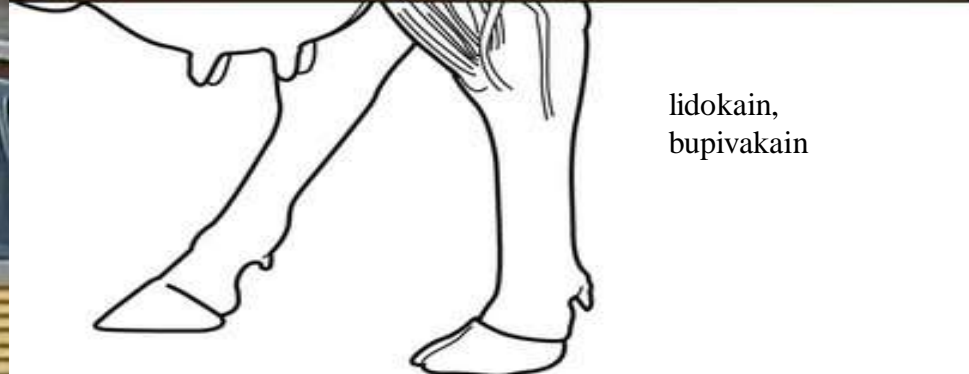
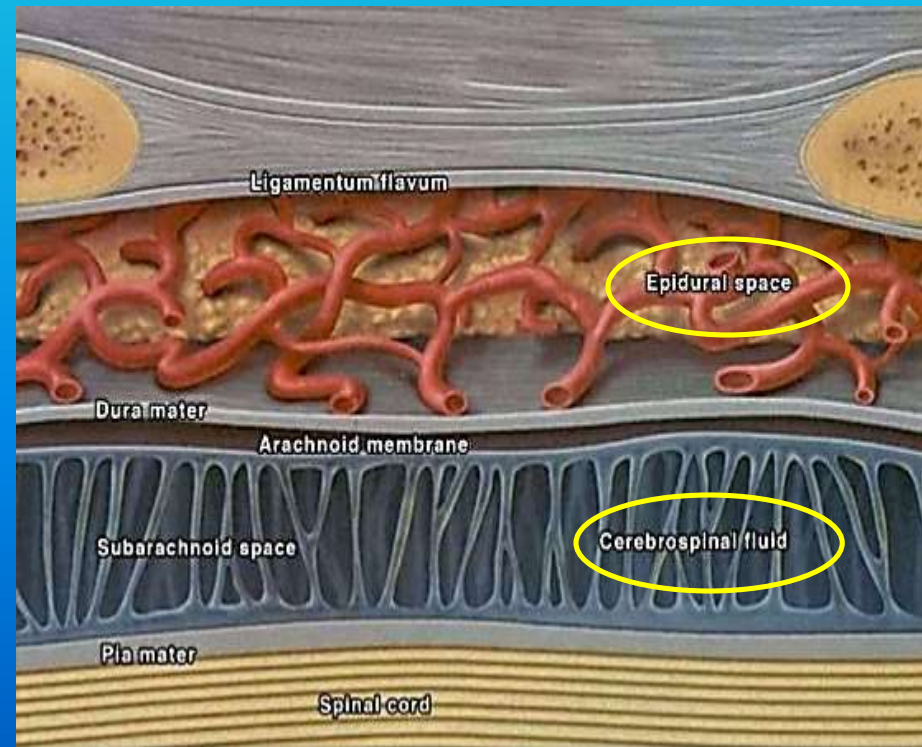
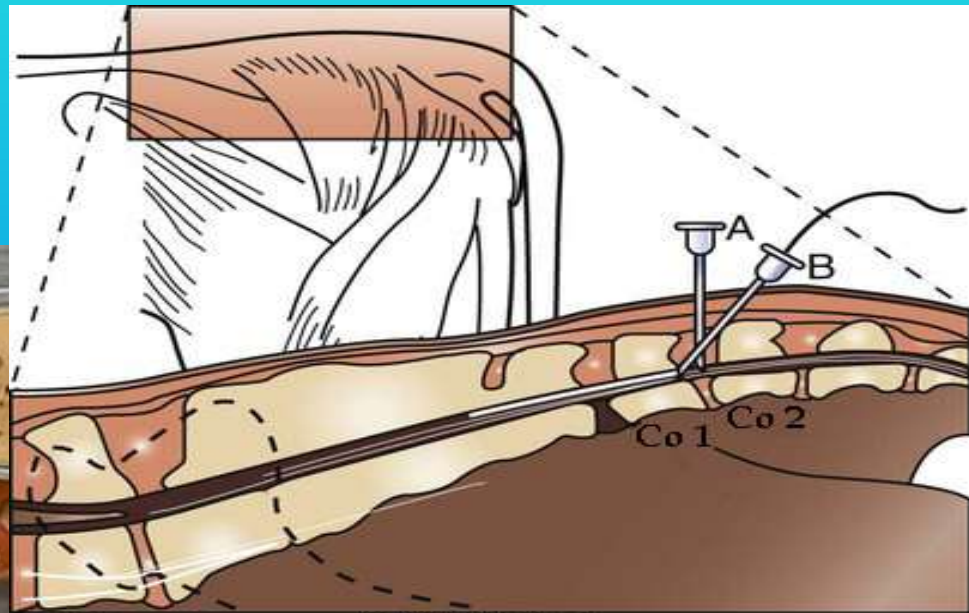
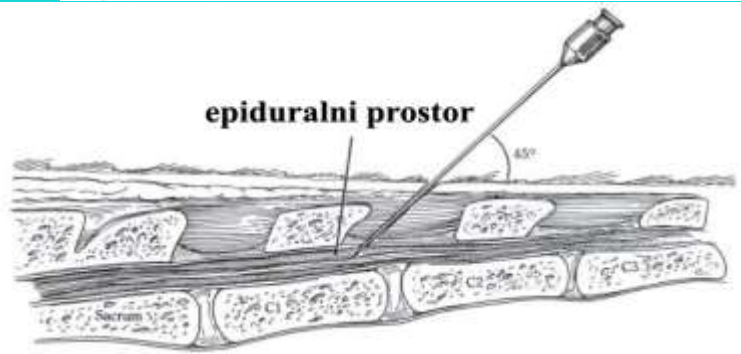
područje infiltracije

Infiltrativna lokalna anestezija

infiltracija lokalnog anestetika

<u>Tip lokalne anestezije</u>	Primena	Lek	Napomena, neželjena dejstva
Epiduralna anestezija	u epiduralni prostor, poslednji lumbalni, prvi sakralni ili I i II kokcigealni pršljen	Lidokain, prokain, bupivakain	Postoperativna retencija urina, hipotenzija, motorička blokada
Intratekalna (spinalna) anestezija	u subarahnoidalni prostor, t.j. cerebrospinalnu tečnost u lumbo-sakralnoj regiji.	Lidokain	Moguća simpatička blokada (bradikardija i hipotenzija)

Tip lokalne anestezije

Primena

Lek

Napomena,
neželjena
dejstva

Paravertebralna anestezija

između
poslednjeg
torakalnog i I i II
lumbalnog
pršljena, na
mestu gde
spinalni nervi
prolaze kroz
*foramen
intervertebrale*

Lidokain,
prokain

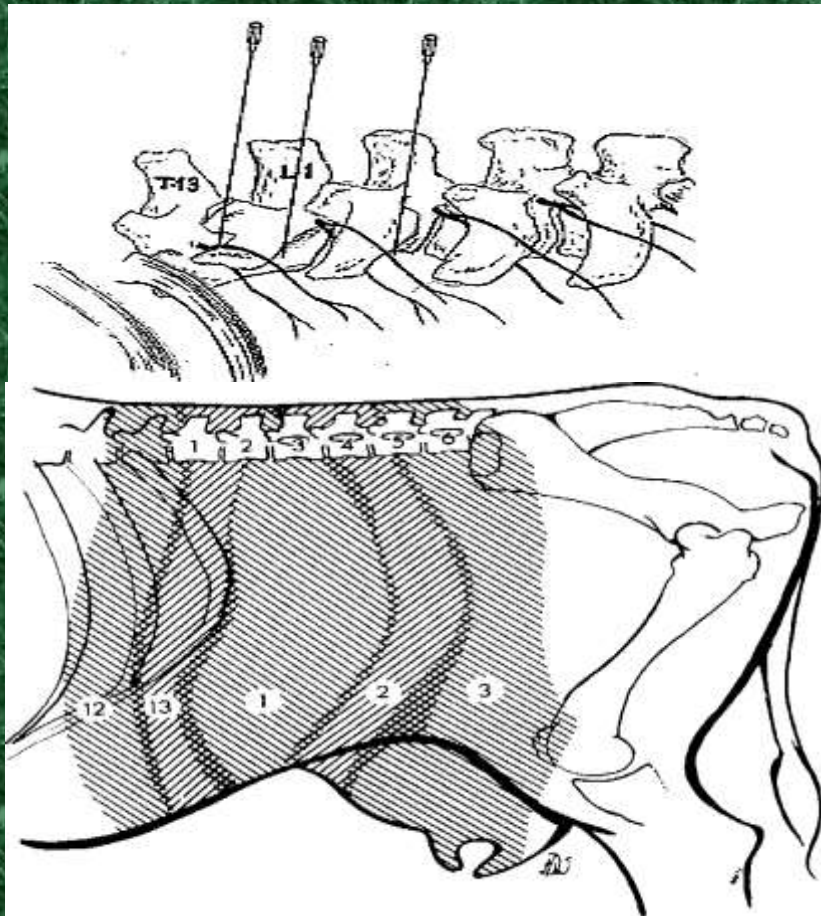
Sistemska
toksičnost

**Interkostalna
(interpleuralna)
anestezija**

Između IV I VII
rebara u
aksilarnoj regiji.
Za anesteziju
operacionog polja
kod torakotomije.

Bupivakain

Pneumotoraks
Sistemska
toksičnost

torakotomija

Interkostalna anestezija

Paravertebralna anestezija krava

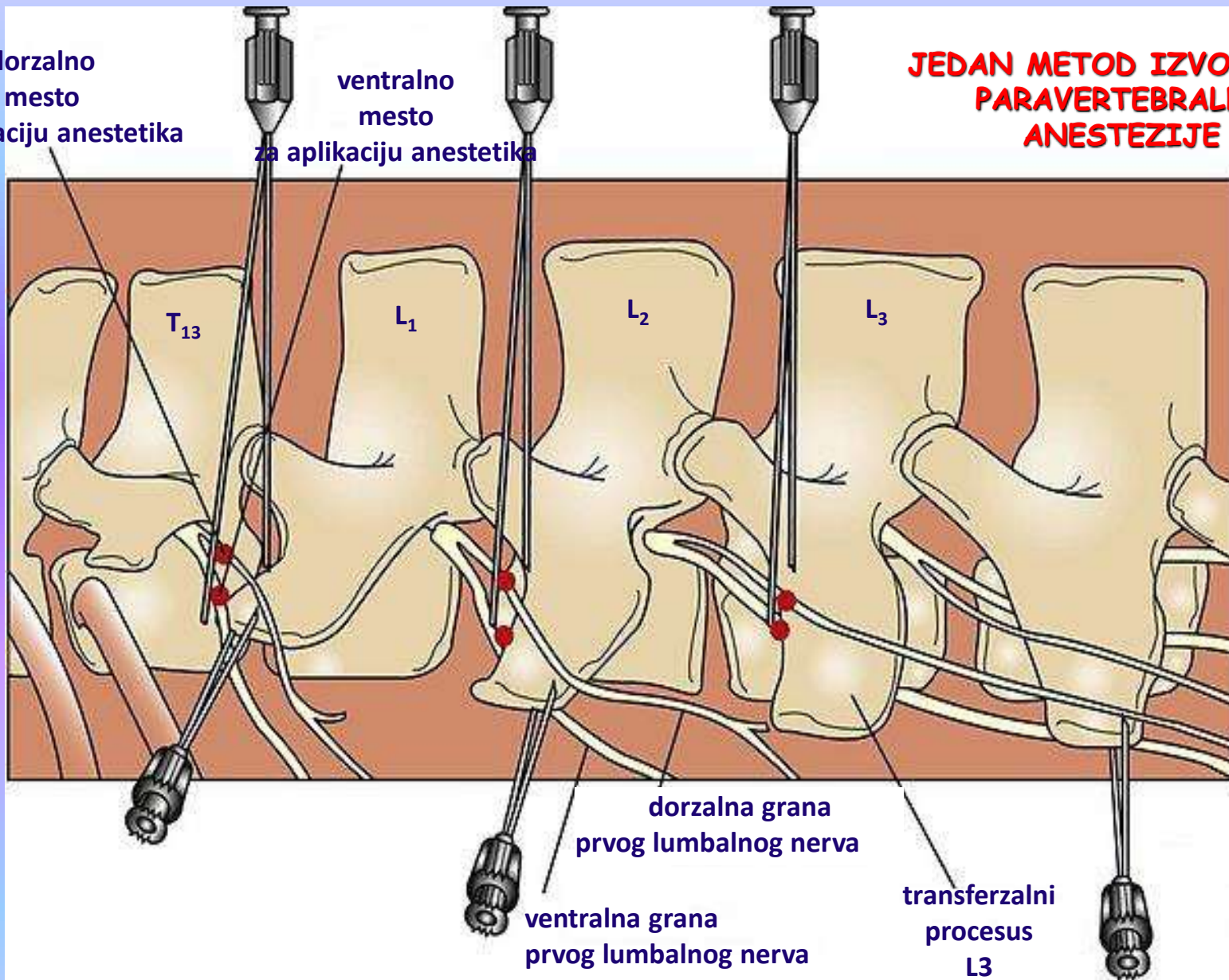
ruminotomija

dorzalno mesto za aplikaciju anestetika

ventralno mesto za aplikaciju anestetika

JEDAN METOD IZVOĐENJA PARAVERTEBRALNE ANESTEZIJE

dorzalna grana prvog lumbalnog nerva

ventralna grana prvog lumbalnog nerva

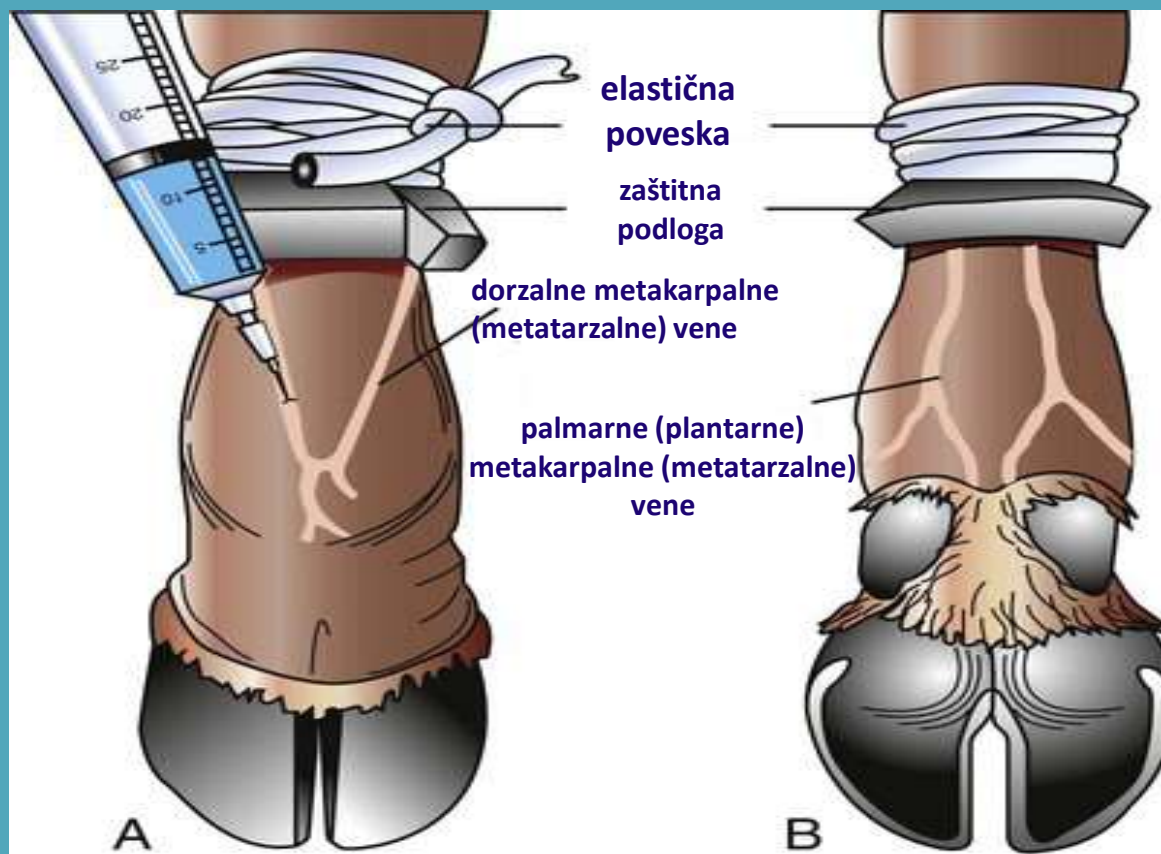
transverzalni procesus L₃

DRUGI METOD IZVOĐENJA PARAVERTEBRALNE ANESTEZIJE

Intravenska regionalna anestezija

Intravenska regionalna anestezija se primenjuje na ekstremitetima. Postiže se intravenskom primenom lokalnog anestetika ispod mesta postavljanja *Esmarhove* poveske.

Zbog prekida cirkulacije u distalnom delu ekstremiteta, anestetik iz krvnih sudova difunduje u ekstravaskularni prostor i deluje na nerve te regije. **Za intravensku anesteziju se uglavnom koristi lidokain.**

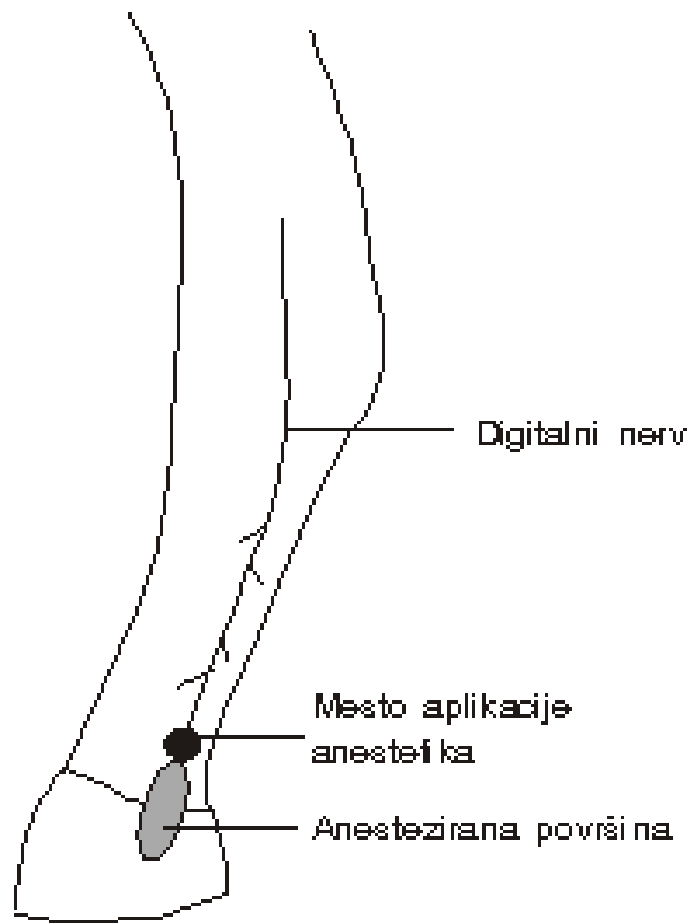
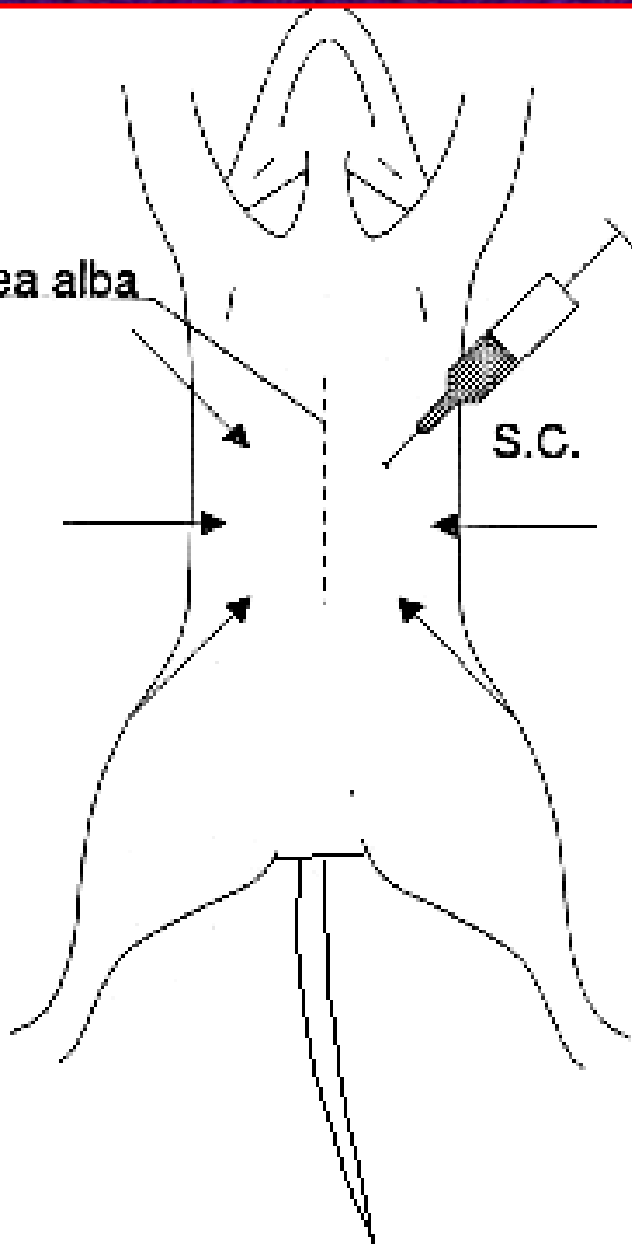
Linea alba

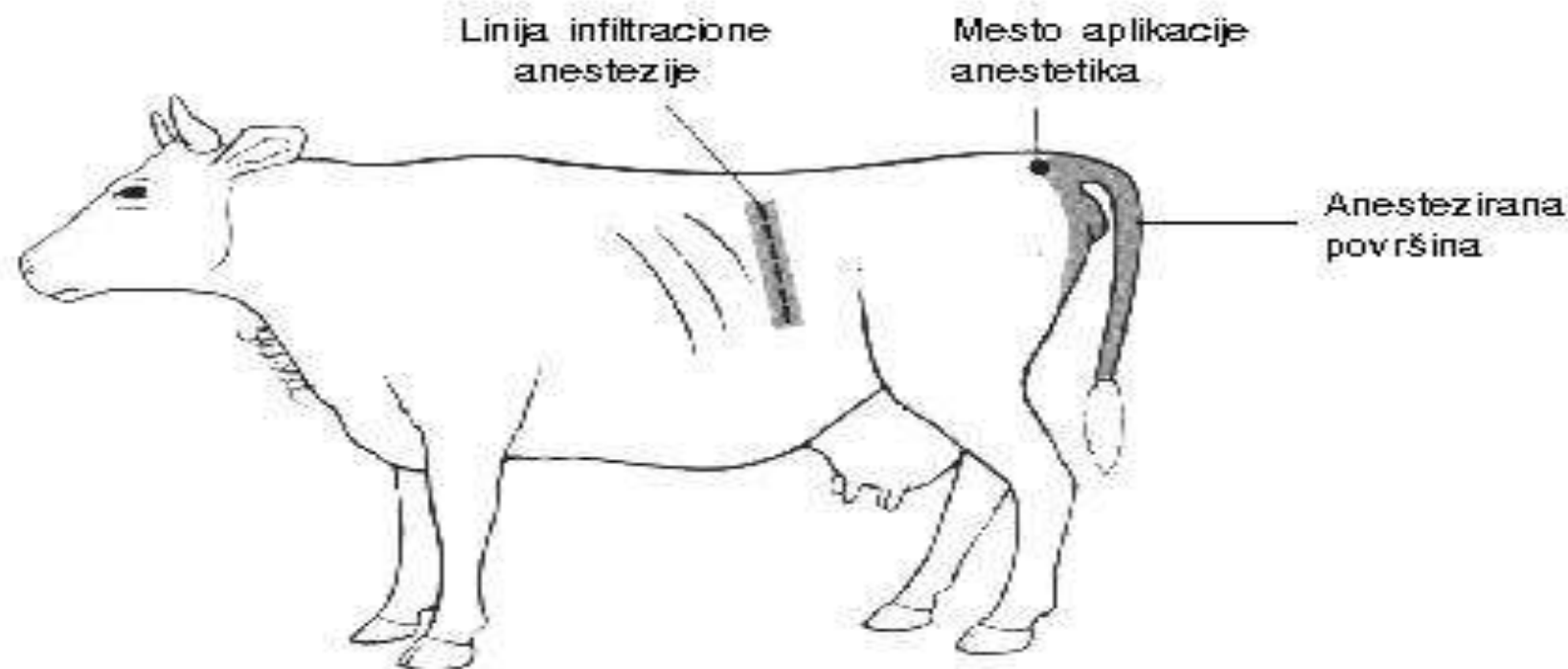
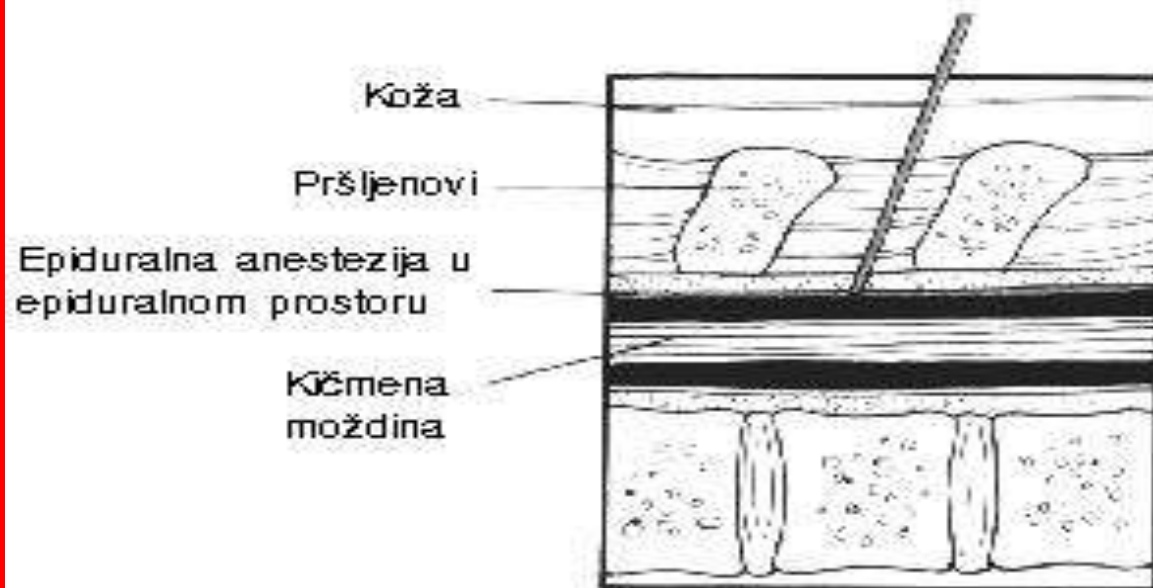
S.C.

Digitalni nerv

Mesto aplikacije
anestezika

Anestezirana površina

EKSPERIMENT

Uporedno ispitivanje sistemske toksičnosti lidokaina i prokaina

- ❑ eksperimentalna životinja → miš, n=6
- ❑ lokalni anestetici:

lidokain-hlorid 0,5%-tni
prokain-hidrohlorid 0,5%-tni

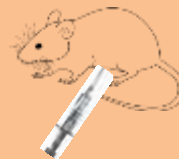
3 miša i.p. aplikacija lidokain: 0,4; 0,8; 1,6 ml

3 miša i.p. aplikacija prokain: 0,4; 0,8; 1,6 ml

i.p. aplikacija
lidokain-hlorida

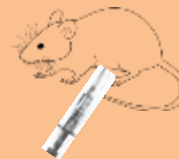

1.

0,4 ml

2.

0,8 ml

3.

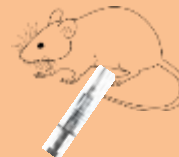

1,6 ml

i.p. aplikacija
prokain-hidrohlorida

0,4 ml

0,8 ml

1,6 ml

redni broj miša	volumen koji se aplikuje i.p.	0,5% lidokain-hlorid	0,5% prokain-hidrohlorid
1.	0,4 ml	slabe konvulzije, preživljavanje	izostanak konvulzija, preživljavanje
2.	0,8 ml	izražene konvulzije, uginuće	slabije izražene konvulzije, uginuće/moguće preživljavanje
3.	1,6 ml	snažne konvulzije, uginuće	izražene konvulzije, uginuće

Opijoidni analgetik

Embutramide
N-[2-(methoxyphenyl)-2-ethylbutyl-(1)]-γ-hydroxybutyramide

200 mg

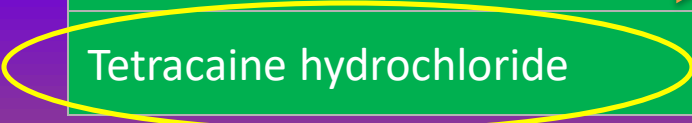
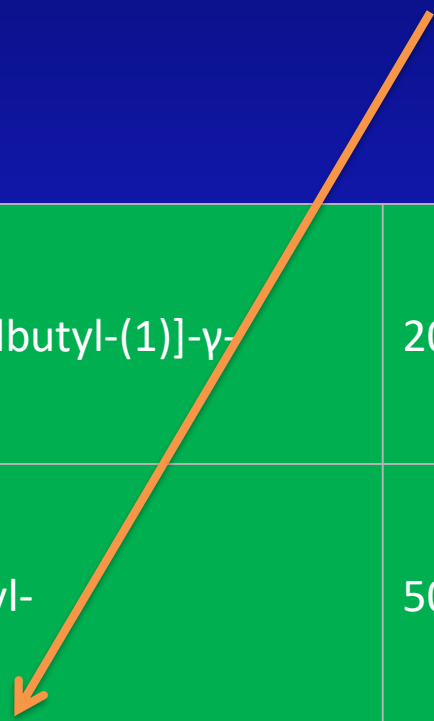
Blokator skeletnih sinapsi

Mebezonium iodide
4,4'-methylene-bis-(cyclohexyl-trimethylammonium iodide)

50 mg

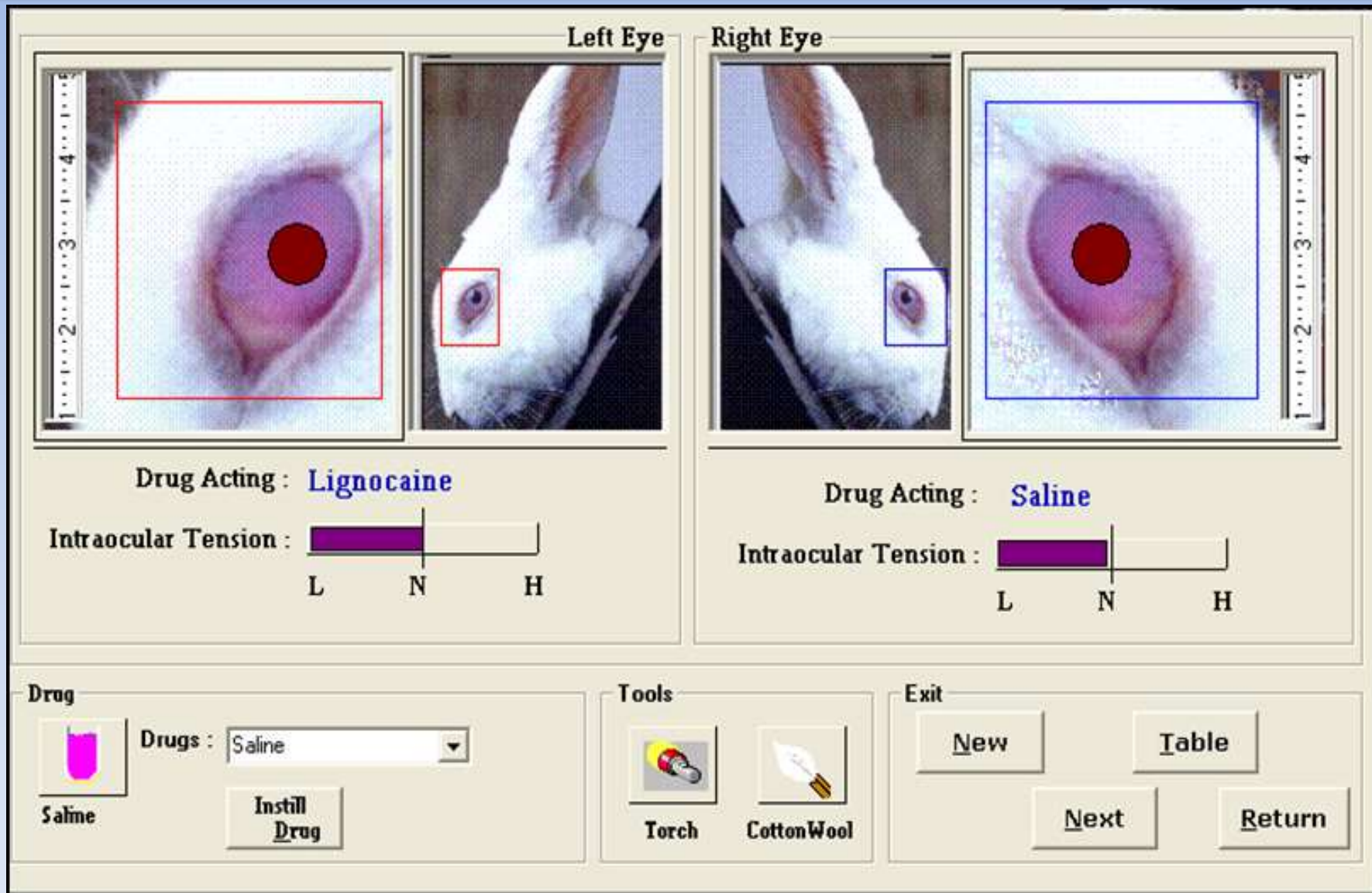
Tetracaine hydrochloride

5 mg

Prezentacija površinske anestezije oka kunića 2%-tnim lidokainom

Left Eye **Right Eye**

Drug Acting : Lignocaine

Drug Acting : Saline

Intraocular Tension : L N H

Intraocular Tension : L N H

Drug

Drugs : Saline

Saline

Instill Drug

Tools

Torch Cotton Wool

Exit

New Table

Next Return

Rezultat: Gašenje kornealnog refleksa pod uticajem lidokaina